

TORSDAG 2 AUGUSTI, NR 31/2012

Bonden är både bunden och fri

Sidan 8

Ny vinkel på gammal konflikt

Sidan 6

Han gick över muren

Sidan 2

Kristna flyktingar i kläm i det krigsdrabbade Syrien

Syriens kristna utgör 10 procent av landets befolkning. Civila som inte vill ta parti för revolutionärerna är hotade och tvingas fly för att rädda sina liv.

Sidan 4

Präster säger konstiga saker ibland

Sidan 7

Anspråkslös skönhet i Renko kyrka

Sidan 14

Njutbar och nostalgisk läsning om ladan

Sidan 6

LEE SAVILLE berättar att första steget till att hjälpa någon är att bygga en relation. "Om du går in i ett fattigt samhälle med en gåva så blir du väl mottagen. Nästa gång är allas ögon på gåvan, de är fattiga och hungriga. Men första gången du går in i samhället utan gåva märker du att ni inte hade någon relation, för gåvan har blivit en så stor distraktion."

LEE SAVILLE

BOR I RUMÄNIEN. 55 ÅR.

MISSIONÄR. "MISSIO APOSTOLOS – UTSÄND. JA DET ÄR JAG."

ÄLSKAR HERREN. "DET LÅTER VÄLDIGT HELIGT, OCH JAG VILL INTE ATT DET SKA LÅTA SÅ. MEN JAG ÄLSKAR ATT TILLBRINGA TID MED HONOM, JAG ÄLSKAR DET HAN GÖR."

Fredsforum i Lovisa under helgen

EVENEMANG. Lovisa Fredsforum firar i år sitt 25-årsjubileum. Öppningsfesten hålls i morgon, fredag, på Bonga Slott och veckosluttet fortsätter med föreläsningar och fredsmässa i Lovisa kyrka.

Temat för Fredsforumet är Mahatma Gandhi och ickevåld. Seminariet gästas bland annat av ickevåld-aktivisten Martin Smedje-

back från Sverige som berättar om hur det är att leva enligt Gandhis principer på 2000-talet. Forskare Satu Ranta-Tyrkkö från Tammerfors universitet talar om gandhismen ur ett socialarbetarperspektiv.

Deltagarna får dessutom genom videoförmedling ta del av ett inlägg som gjorts för Lovisa Fredsforum av den ledande forskar-

ren inom ickevåld, **Michael N. Nagler.**

– Ett fredsforum i stil med det här behövs för att folk med god vilja ska kunna samlas, diskutera och tillsammans verka för fred, säger t.f. kyrkoherde **Karl af Hällström.**

af Hällström fungerar som liturg under söndagens fredsmässa, fader **Heikki Huttunen** predikar.

Mässan, som inleds klockan 11.00, ordnas i samarbete med Loviisan suomalaisen seurakunta och går på tre språk, svenska, finska och engelska.

– Musiken som spelas under mässan är specialskrivna av **Matti Turunen.**

För att uppmärksamma Hiroshimadagen på måndagen 6 augusti ordnas bland annat musikuppträdanden,

tal och ljusständning. Lovisa fredsforum avslutas med Hiroshimadagens traditionella ljusprocession, som i år ordnas för att hedra offren i Hyvinge skottlossningstragedi.

Arrangörer för evenemanget är Finlands Kristna Fredsrörelse och som beskyddare fungerar president Tarja Halonen.

■ MICHAELA ROSENBACK

ILLUSTRATION: SXC

SYRIEN. Allt fler kristna sällar sig till flyktingströmmarna från Syrien. Liksom många andra flyr de från de hårda striderna som rasar mellan armén och den oppositionella Fria Syriska Armén. Men många flyr även från hot. Rädslan inför framtiden i Syrien är stor.

Kaos och rädsla

TEXT OCH FOTO:
BENGT SIGVARDSSON

I början av juni i år ställdes de kristna invånarna i den syriska staden Qusayr inför ultimatum att lämna staden före den 8 juni. En befälhavare i en syrisk oppositionsgrupp låg bakom ultimatumet som spreds via stadens moskéer.

– Det kändes fruktansvärt. Jag är född och uppvuxna i Syrien. Jag är lika mycket syrier som muslimerna. Varför ska jag kastas ut? frågar sig den kristne syriern Joseph från Qusayr.

Jag träffar Joseph med hans bror Henry på den katolska organisationen Caritas migrantcenter i den övervägande kristna staden Zahle i östra Libanon. Båda är i 40-årsåldern. Joseph har nyss flytt till Libanon med sin fru och sju barn.

– Det finns inga kristna kvar i Qusayr. Staden är nästan helt förstörd, säger Joseph.

Henry flydde med sin fru och fyra barn från Qusayr redan för åtta månader sedan.

– Jag visste att det bara var en tidsfråga innan kristna skulle attackeras, säger han.

De kristna utgör cirka 10 procent av Syriens cirka 19,5 miljoner invånare. Nu flyr allt fler av dem från kriget som rasar i deras land, men även från hot och av fruktan för att kidnappas av oppositionella miliser. Bröderna säger att de känner till flera fall där kristna syrier har kidnappats, bland annat en fembarnspappa som dödades trots att hans fru hade betalat lösensumman.

– Vi kristna kidnappas och hotas för att vi anses stöda Assad eller för att vi är neutrala. Enligt revolutionärerna kan man inte vara neutral – antingen är man med dem eller emot dem, säger Henry.

När protesterna mot Ba'ath-partiets nästan 50-åriga diktatur började i slutet av januari 2011 var det framför allt unga demokratiaktivister som gick i spetsen.

– Vi kände oss trygga och levde ett bra liv i Syrien före revolutionen. Speciellt i Qusayr var atmosfären bra mellan kristna och muslimer. Jag har aldrig varit politiskt aktiv, men sympatiserade till en början med demokratiaktivisterna. Alla vill väl ha demokrati, men nu är det bara kaos, säger Henry.

I mitten av mars 2011 hade protesterna spridit sig i hela landet. Regimen skyddade inga medel för att slå ned dem. På bara några månader dödades tusentals människor. I juli 2011 bildades den

YTTERST FÅ syriska flyktingar vågar medverka på bild eller uppge sina namn av rädsla för represalier.
BILDEN TILL HÖGER: 10-åriga Michael Ali skadades i benet av splitter när den syriska armén bombade hans hem i Syrien.

Fria Syriska Armén (FSA) som förklarade krig mot Assad-regimen. Bröderna berättar att samexistensen mellan kristna och muslimer i Qusayr började naggas i kanterna.

– Jag vill inte påstå att vi började hata varandra, men stämningen blev spänd, säger Henry.

Kristna områden förstörs

Mellan april 2011 och februari 2012 rasade hårda strider mellan FSA och den syriska armén i Qusayr.

– Våra hus besköttes och bombades under striderna. FSA verkade ha som strategi att beskjuta armén från kristna hem och kyrkor, aldrig från moskéer. Givetvis besvarade armén eldgivningen. Därför är det stor förstörelse i kristna områden, hävdar Henry.

Bröderna anser att många medier okritiskt tar ställning för revolutionärerna.

– De skyller alla övergrepp på den syriska armén, men vi vet att revolutio-

närerna ligger bakom många av dem, säger Henry.

Även människorättsorganisationerna Amnesty International och Human Rights Watch har kritiserat de väpnade oppositionsgrupperna för allt fler övergrepp, bland annat för att tortera och avrätta medlemmar ur säkerhetsstyrkorna. Det finns dock inget som pekar på att FSA:s ledning eller oppositionsalliansen, Syriska Nationalrådet, beordrar kidnappningar, tortyr och avrättningar. Gärningarna utförs troligen av enskilda soldater och det finns många miliser som verkar utanför SFA. Rapporter om utländska jihadister som reser till Syrien för att bedriva jihad duggar tätt. Det finns även utländska salafister i SFA.

– Nu vimlar det av bråkstakar och salafister i SFA. Jag är säker på att revolutionärerna inte vill ha demokrati, det är bara en täckmantel för deras egentliga planer – att skapa en islamistisk stat. Under demonstrationer bru-

SPORT OS I LONDON

Kaplaner tjänar OS-idrottare

Under olympiska spelen som inleddes för en knapp vecka sedan i London finns ett religiöst center med skilda områden för de fem största religionerna. Förutom kristna, judar, muslimer, buddhister och

hinduister kommer också sikher, jainister, bahá'ier och zoroaster att tjäna av 193 kaplaner från de nio religionerna.

– Det är ett landmärke. Det kommer att finnas kaplaner både i OS-byn och vid seglings- och roddarenan, säger Duncan Green, som leder det reli-

giösa arbetet, till BBC.

Enligt Green har inga spänningar uppstått mellan religionerna.

Finska sjömanskyrkan i London har ett tävlingscenter för OS-turister, immigranter och finländsvänner. Bastun är varm och man kan följa med tävlingarna på tv.

KYRKAN VIGSLAR

Allt färre kyrkliga vigslar

Förra året var antalet kyrkliga vigslar lägre än de borgerliga i flera städer. Det gäller åtminstone Helsingfors, Åbo, Lahtis och Kouvola.

Statistiken visar att de kyrkliga vigslarna un-

der det senaste årtiondet minskat med 18 procent. Den här trenden kan inte enbart förklaras med att antalet utskrivningar ur kyrkan ökat.

Forskaren Kati Niemelä vid Kyrkans forskningscentral säger till tidningen Kotimaa att de som väljer att viga sig kyrkligt in-

te gör det av traditionella skäl. Det huvudsakliga motivet i dag att välja kyrklig vigsel är att de egna värderingarna stämmer överens med kyrkans.

Det främsta skälet till att vara medlem i kyrkan motiveras i dag av att man vill stöda kyrkans hjälp- arbete.

kar de skrika ”skicka alawiterna i döden och de kristna till Beirut”, säger Henry.

Bröderna vågar inte uppge sina riktiga namn eller låta sig fotograferas. De har inte ens registrerat sig hos FN:s flyktingorgan UNHCR av rädsla att deras personuppgifter ska hamna i fel händer. Båda hyr var sitt rum i Zahle. Henry har lite besparingar kvar och får en del förnödenheter av Caritas. Joseph är pank och funderar på att registrera sig hos UNHCR för att få hjälp, trots sin oro. Henrys hem i Qusayr är delvis skadat. Joseph hus är totalförstört. De fruktar att de aldrig kommer att kunna återvända hem.

– Vi återvänder om Assad behåller makten – han har alltid skyddat oss kristna. Vi kommer inte att resa hem om revolutionärerna tar makten, säger Henry.

Konflikten i Syrien har även spillt över till Libanon. Majoritetsblocket i landets regering, det shiitiska

partiet Hizbollah och dess allierade, stödjer president Assad medan oppositionen, framförallt bestående av sunnimuslimer och högerkristna partier, stödjer revolutionärerna. I landets näst största stad Tripoli har blodiga sammandrabbningar skett mellan anhängare till de två olika blocken. Bröderna har börjat undersöka möjligheterna att ta sig till väst.

– Situationen i Libanon är inte heller stabil. Alla kristna som jag känner har planer på att ta sig till väst, avslutar Henry.

Avriktningar och tortyr

Ett par mil österut ligger den sunnimuslimska staden Aarsal ett par kilometer från den syriska gränsen. Staden omringas av karga berg. Bebyggelsen består framförallt av enkla sten- och betonghus. Här finns över 4000 syriska flyktingar, nästan alla är sunnimuslimer. I ett enrumshus lever 35-åriga Mona

med fyra av sina barn och sin mor. Även Mona har flytt från Qusayr och är rädd att hennes identitet ska röjas. Trots att hon är klädd i hijab vågar hon inte medverka på bild. Hon hävdar att två av hennes söns grannar i Syrien dödades efter att deras mödrar, som lever som flyktingar i Libanon, blev intervjuade i TV.

– Min äldste son är kvar i Syrien och slåss på FSA: s sida. Även min man och äldsta dotter är där. Om min identitet röjs dödas de av säkerhetspolisen, säger Mona.

Assad-regimen har gjort sig skyldig till mängder av krigsbrott och brott mot de mänskliga rättigheterna. Civila områden bombas på måfå, hus bränns ned, människor torteras och avrättas – listan kan göras lång. Cirka 19 000 människor uppskattas ha dödats sedan revolten i Syrien startade för 17 månader sedan. Mona hyser ett starkt hat

mot president Assads regim och tror att det bara är en tidsfråga innan den faller.

– Jag önskar att jag fick döda Assad med mina egna händer, säger hon bittert.

Mona menar att faktumet att hon är sunnimuslim räcker för att råka illa ut. Hon kommer inte att återvända till Syrien förrän Assad har fallit.

– Det finns många alawitiska byar kring Qusayr. Om vi återvänder nu kommer alawiterna att ta oss, säger hon.

90 procent av Syriens befolkning är muslimer varav majoriteten sunnimuslimer. Mindre än tio procent tillhör, liksom president Bashar Assad, den muslimska minoritetsgruppen alawiterna som har flest maktpositioner och de högsta militärpostererna. Mona ser kriget i Syrien som ett sekteristiskt inbördeskrig

– Alawiter dödar sunnimusli-

mer och sunnimuslimer dödar alawiter. Givetvis är det ett sekteristiskt krig, säger hon.

Förutom kristna finns det även shiiter, druser och andra muslimska minoritetsgrupper i Syrien. Till skillnad från Henry och Joseph menar hon att dessa grupper och de kristna inte har något att frukta.

– Det är ett krig mellan sunnimuslimer och alawiter. De andra grupperna står utanför konflikten, säger hon.

Beskyddade av Assad

Mira Shalghanian, på Caritas migrantcenter i Zahle, ger en annan bild.

– De kristna flyr framförallt till Zahle, medan sunnimuslimerna söker sig till sunnitiska områden. Det är vanligen stora kristna familjer som flyr tillsammans. De flesta har en närstående som har blivit dödad, kidnappad eller har utsatts för hot just för att de är kristna, säger hon.

Även om majoriteten av de kristna inte innehar höga politiska och militära poster i Syrien eller står nära Assad-regimen menar Mira att de är beskyddade av Assad.

– De är rädda för vad som kommer att hända med dem om islamister kommer till makten i Syrien, säger Mira.

När detta skrivs rasar hårda strider i Syrien. Flyktingarna väller över gränserna till grannländerna där det nu finns cirka 250 000 syrier varav 50 – 60 000 i Libanon. Antalet kristna flyktingar ökar dag för dag, men Mira har inte kommit i kontakt med några alawitiska flyktingar.

– Det kan bero på att alawiterna i Syrien i allmänhet har det gott ställt. De som flyr behöver inte söka hjälp, säger hon.

”Vi kristna kidnappas och hotas för att vi anses stöda Assad eller för att vi är neutrala. Enligt revolutionärerna kan man inte vara neutral.”

Henry från Qusayr

MUSIKFESTSPEL FÄNGELSEHOT

Spelar trots fängelsehot

Den turkiske pianisten Fazil Say uppträder på Åbo musikfestspel den 14 augusti trots att han riskerar fängelsestraff i sitt hemland. Say sägs ha förlämnat islam och uttalat sig antireligiöst på mikro-

bloggen Twitter. Han riskerar nu att dömas till 18 månaders fängelsestraff.

På internet har fallet väckt debatt om yttrandefrihet och stödet för pianisten är stort. Över 6500 personer har uttryckt sin sympati för Say på sajten <http://support-fazilsay.com>.

NORGE KYRKOBESÖKARE

Norrmännen hittar kyrkan

Antalet kyrkobesökare i Norge ökade under år 2011 med 3 procent eller 164 000 besök.

Ökningen hänger förmodligen ihop med händelserna på Utöya den 22 juli i fjol. Efter massmor-

det var det många som sökte hjälp och tröst i kyrkorna och kyrkan blev en plats för den kollektiva sorgen.

Antalet gudstjänster ökade dock inte utan var detsamma som under år 2010. Det genomsnittliga deltagarantalet var 96 personer per gudstjänst.

LONDON PRESIDENTBESÖK

Presidentparet besökte finska sjömanskyrkan i London

President Sauli Niinistö och fru Jenni Haukio träffade finländare som är bosatta i London på ett evenemang som arrangerades i den finska sjömanskyrkan.

Evenemanget blev en stor framgång och var populärt, rapporterar Finlands ambassad i London. Ungefär tvåhundra finländare kom för att träffa presidentparet. – Ert varma mottagande väcker tanken att finländare som bor utomlands lär sig öppenhet, sade Niinistö.

PRESENTATION

Ladans
uppgång
och fall

En gång var Österbotten faktiskt fullspäckt av små grå lador utströdda i odlingslandskapet – säger de som var med. De som inte var med kan nu läsa mer om den österbottniska ladans svurna storhetstid i en nyutkommen bok med drömskt vackert omslag.

Förlaget Scriptum har samlat ett antal skribenter som närmar sig ladan ur olika synvinklar. Här finns både personliga minnen från forna tiders höbärgning, en genomgång av arkitektoniska kännetecken hos olika typer av lador, en redogörelse för djurlivet i och intill ladorna och en berättelse som tagen ur ladans egna minnen.

Den österbottniska ladan är ett litet samlingsverk kring en byggnadstyp, men också en berättelse om hur livsvillkoren och arbetet på landsbygden har förändrats och hur förändringen syns i landsbygds miljön. Ladan, som en gång var livsviktig för familjeförsörjningen eftersom den skulle bevara kornas hö från sommarvärme till vinterköld, har nu förvandlats till en onödighet som äter åkerutrymme och kräver underhåll.

Boken är rikt illustrerad med äldre och nyare fotografier och ger njutbar läsning både för den som vill blicka bakåt i nostalgi och för den som vill få en inblick i en byggnadstyp uppgång och fall. Strängt taget måste man inte ens läsa boken från pärm till pärm – det går lika bra att bläddra och stanna upp i de texter och bilder som känns intressantast för stunden.

ERIKA RÖNNGÅRD

De religiösa ledarna för dialog i Israel

ISRAEL. Den israelisk-palestinska konflikten har också en religiös dimension. Varför då inte engagera religiösa ledare när det gäller att hitta en lösning på problemen? frågar sig journalisten Semy Kahan som är aktuell med boken *Röster för fred*.

TEXT: SOFIA TORVALDS FOTO: KASPER GUSTAVSSON

– Jag har följt med den israelisk-palestinska konflikten i 25 år som journalist. Det har varit en berg-och-dalbana, säger **Semy Kahan**.

Han är 79 år men fortfarande verksam som journalist. Han skriver om Mellanöstern för olika tidningar och har – till sin hustrus förtvivlan – inga planer på att pensionera sig. "Never a dull moment" (aldrig en tråkig stund) brukar israeliska journalister skämtsamt säga till varandra.

– När de hör att jag kommer från Finland säger de att i Finland har ni ju inga problem. Och visst är det så att jämfört med Israel är Finland en idyllisk plats.

Kahan är född i Åbo men har bott i Israel sedan 60-talet. Han har nyss blivit klar med boken *Röster för fred* som ska komma ut på Schildts & Söderströms i höst.

– Jag har försökt hitta vinklar på den israelisk-palestinska konflikten som fått liten uppmärksamhet. På vardera hållen har man haft den uppfattningen att de religiösa ledarna ska hållas så långt borta från förhandlingarna som möjligt. Man har tyckt att de är dogmatiska och radikala och dåliga på att kompromissa.

Men de diskussioner Semy Kahan fört med religiösa ledare både bland judar, muslimer och kristna ger en alldeles annan bild.

Dialoger samlar 5000

Kahan har träffat och intervjuat en lång rad religiösa ledare. Han har märkt att det finns många moderata religiösa le-

dare inom de olika religionerna. Majoriteten av dem anser att konflikten inte går att lösa utan att de religiösa ledarna är med – ändå hörs deras röst inte i offentligheten.

– De menar att de religiösa ledarna kan dra sitt strå till stacken bara om det finns politisk medvind för en lösning. De är beroende av etablissemangen och har svårt att göra sin röst hörd om politikerna saknar vilja att gå framåt.

Men det finns också religiösa ledare som aktivt jobbar för en dialog. Det finns till exempel en organisation som redan i tio års tid arrangerat diskussioner mellan judar och muslimer.

– Var och en presenterar sin religions synpunkt på olika frågor, till exempel äktenskapet eller problem i vardagslivet. Det har blivit en process där parterna närmat sig och fått en större förståelse och förtroende för varandra.

Organisationen har i dag över 40 dialoggrupper på olika håll i landet med över 5 000 deltagare.

Möjlig lösning

Den danskfödda rabbinen **Michael Melchior** hör till de moderata religiösa ledare som aktivt försökt komma med lösningar på konflikten. Han har inbjudit ett antal judiska rabbiner och muslimska shejker som under ett halvt års tid träffats regelbundet för att bygga upp förståelse för motpartens religion.

– Gruppen besökte olika platser i landet med anknytning till islam eller judendom. Till slut kom de till Jerusalem – den hetaste potatisen. Då fick jag höra

SEMY KAHAN berättar om ett seminarium där israeliska och palestinska akademiker jämförde sina berättelser om konflikten. – Vardera gruppen höll fast vid sin berättelse, men de fick en förståelse för det lidande som motparten genomgått.

Nytt blod i larsmoådror

MUSIK

Lina & Johannes Häger: Brustna hjärtans gemenskap
Loud Noise Music 2012

Johannes Häger föds i Larsmo i slutet av 70-talet. Han börjar spela i band, utvecklar en tenorstämman god nog för vilket rockband som

helst och blir en av drivkrafterna bakom det österbottniska pop- och rockbandet Paddington. De finlandssvenska skorna blir för tränga och efter några år i Sverige gifter han sig med småländska Lina Häger, grundar en studio och etablerar sig i grannlandet som musikproducent.

Efter varsitt soloprojekt har nu makarna Häger slä-

git ihop sina påsar också på skiva. Resultatet är *Brustna Hjärtans gemenskap* med tio nyskrivna låtar. Genren kunde man kalla andlig pop om det inte lät så ovanligt fångigt. Poängen är att Häger har tagit steget vidare från den lovsångsstil som präglade hans soloskiva *Lovsångsljud*. Men även om inriktningen är en annan är vi vana vid soundet. Melodierna och arrangemangen, alltid en smula finurliga, sätter sig efter några lyss-

ningar som en fet högsommarflug på minnet och hans vänliga men ettriga tenor (som förresten ännu ljuder i en av de stora finska radiokanalernas jinglar) är lika kännetecknande som alltid. Inte ens det allt mer rikssvenska uttalet ändrar på den saken.

Ungefär hälften av låtarna på den nya skivan är skrivna av Lina Häger. Hon är lika ofta den som sjunger melodin och hennes bidrag är ett välkommet till-

skott. Även om hennes låtar är mjukare, på gränsen till harmlösa, växer hennes musik för varje lyssning. Med oklanderlig stämma sjunger hon i titelspåret om kristen gemenskap som

är mer än smil och kyrkkaffe på ett sätt som knappt alls känns belastat.

För mig är skivans fullträff jag vill dansa med, den enda låt som paret skrivit tillsammans. I den förenas de trots allt lite olika anslagen på ett sätt som kunde få den lyriskt lagda att börja tala om bryggor och varma handslag. Sätt en överraskande flöjt och lite lustiga rytmer på det och eder musikrecensent är nöjd.

CHRISTA MICKELSSON

”Det har varit en berg- och-dalbana.”

Semy Kahan, som följt med den israelisk-palestinska konflikten i 25 år.

sådant jag själv blev ganska överraskad över. När de började diskutera de heliga platserna stod de ganska långt från varann. Men under dagarna som gick blev de mera och mera motiverade att överbrygga motsättningarna.

Slutsatsen var att de kom så långt att de inte alls trodde att det var omöjligt att uppnå en lösning som skulle tillfredsställa alla parter.

Pessimistiska vindar

Under de senaste tjugo-trettio åren har man både bland judar och muslimer i Israel märkt av en ökande religiositet.

– Religionen får allt större betydelse för allt fler. När de här människorna ska fatta politiska beslut behöver de en legitimering från sina egna religiösa ledare.

Samtidigt säger Semy Kahan att stämningen just nu är ganska pessimistisk då det gäller chanserna att komma fram till en lösning på konflikten. Men han tror att folkopinionen kan svänga snabbt.

– När Sharon år 2006 beslöt utrymma de israeliska bosättningarna i Gazaområdet väntade man sig en lugnare fas. I stället började Hamas skjuta raketer mot området närmast Gaza. Under åtta års tid har de raketerna gjort israelernas liv ganska svårt. Att det gick så här var en stor besvikelse och har lett till att folkopinionen också bland dem som talat för att göra kompromisser blivit hårdare och mer skeptisk, säger Kahan.

Men om omständigheterna förändras – då kan också opinionsklimatet förändras.

VÅGA FRÅGA

För fram dina önskemål

BO-GÖRAN ÅSTRAND är kyrkoherde och svarar på läsarfrågor om tro och kyrka.

Ibland hör man präster säga väldigt märkliga saker i dop-, vigsel- eller begravningstal. Kan man påverka vad prästen säger under en förrättning?

FRÅGESTÄLLAREN tar upp en viktig sak. Förrättningarna är tillfällen som är mycket betydelsefulla för de närmaste anhöriga, men också för alla andra närvarande. Att hålla dop, vigsel eller begravning är att dela en bit av livet tillsammans och att vara inför Guds ansikte vid betydelsefulla ögonblick i livet. Många av kyrkans medlemmar uppger också att förrättningarna för dem är något av det viktigaste som förknippas med medlemskapet.

För prästen, kantorn, vaktmästaren och eventuellt andra medverkande borde varje tillfälles unika karaktär också vara tydlig. Även om det kanske är tredje vigseln för dagen eller fjärde dopet för veckoslutet, så är det för de anhöriga här och nu som det sker. Det behöver också höras i talet.

Till prästens förberedelse hör att samtala med de anhöriga. Samtalet är först och främst ett sätt för prästen att dela livssituationen med de anhöriga, men handlar också om att förbereda förrättningens innehåll och att gå igenom praktiska saker. För prästen handlar det om att försöka koppla ihop livet och den kristna tron på ett sådant sätt att förrättningstalet skall kännas äkta och trovärdigt både ur livets och trons synvinkel.

Det är i kontakten med prästen innan förrättningen som de anhöriga kan föra fram sina önskemål. Det har man också rätt att göra. Att prästen ska förkunna evangeliet och förmedla hopp och livsmod innebär inte att man ska vara döv för den situation som de anhöriga befinner sig i. Ofta kan t.ex. sörjande önska att något särskilt ska nämnas om den avlidne, men ibland kan det vara tvärtom så att man önskar att prästen inte ska nämna så många personliga saker.

Inför samtalet med prästen är det därför bra att tänka igenom vad man vill lyfta fram ur sin livssituation och som man önskar att prästen ska komma ihåg och tänka på i sina förberedelser. Här har naturligtvis både de anhöriga och prästen sin integritet. De anhöriga har rätt att välja vad de vill berätta och prästen har rätt att själv göra sina avvägningar i förrättningstalet.

Resultatet är sedan beroende av många faktorer. Har prästen lyckats kombinera sakerna på ett bra sätt? Kändes det som att man var här tillsammans och delade något viktigt? Ibland kan prästen ha missuppfattat, tänkt fel, slarvat eller varit döv för livssituationen. Då kan man plötsligt få höra märkliga saker. Det är då också helt rätt att efteråt nämna om det för prästen. Både negativ och positiv respons är viktig för prästens utveckling av förmågan att tjäna sin församling.

Kyrkans medlemmar har rätt att förvänta sig en lyhörd präst. Det är ju för deras skull han eller hon är satt att tjäna i församlingen. Men samtidigt får man minnas att en präst är en människa som alla andra och därför blir det inte heller alltid så perfekt. Bäst tror jag att det blir om man på riktigt kan känna att här är vi tillsammans inför Guds ansikte om det så är glädje eller sorg.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och editerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet ”FRÅGA”. Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN MALIN AHO

Beslutsångest

En vis människa berättade en gång att alla beslut vi fattar och alla handlingar vi

utför i grunden baserar sig på en av två känslor. **Kärlek eller rädsla.** Varje steg vi tar och var-

je tanke vi tänker, bottenar i endera av dessa två grundkänslor. De är som alfa och omega, yin och yang, och alla andra känslor är bara olika versioner av dessa två.

Först tyckte jag det lät lite konstigt eftersom jag också fick höra att vi oftast väl-

jer rädslan, men vid närmare eftertanke märkte jag att det nog stämmer.

Hur ofta har jag inte gått förbi en tiggare som kurrar ihop sig i gathörnet utan att ens möta hennes blick? Första insikten har varit att hjälpa. Men sen börjar tankarna och intrycken från

omvärlden att rulla på i huvudet. *Man ska inte ge något. Det hamnar bara i fel händer. De borde lösa problemen i sina egna hemländer. Ingen annan ger ju något.*

Men jag behöver ju inte ge pengar. Jag har ett äpple i väskan som jag ändå in-

te tänker äta upp. Jag kan ge det. Men nu har jag redan gått förbi tiggaren med blicken bortvänd och äpplet kvar i väskan. Rädslan vann.

Ibland känns det väldigt svårt att kunna fatta beslut utgående från kärlek eftersom det ofta betyder att jag måste ge mig

ut på okända vatten. Men de gånger jag har valt kärleken har det ofta resulterat i nya spännande möten och upplevelser som inte alltid blivit som jag tänkt mig. Men det är väl så det ska vara. Jag hoppas att jag i fortsättningen vågar välja kärleken oftare.

PÅ BOLSTAHOLMS gård finns det alltid något som ska göras. Djuren ska ses till, en söndrig höbalsmaskin lagas och köttet förpackas. Eller så kan man göra som Alva och mysas lite med hunden Hugo. På bilden här under syns Alva och Ann Sundberg och på bilden längst ner i vänstra hörnet arbetar Henrik Sundberg medan Götrik Sundberg ser på.

JORDBRUK. Utan sysselsättning förfaller själen, säger Ann Sundberg som bor och arbetar på den åländska bondgården Bolstaholm. Hon och hennes man Henrik har ledigt cirka fem dagar om året. Men de trivs med sitt livsval och ser också en stor frihet i sin tillvaro.

En livsstil framom ett yrke

TEXT OCH FOTO:

MICHAELA ROSENBACK

Åland visar sig från sin bästa sida när jag susar fram längs med de rödasfalterade vägarna. Landskapet omkring mig är grönt och kuperat. Solen står högt på himlen och termometern visar 23 grader.

Det är en av de dagar som hittills varit rätt sällsynt denna sommar, en varm och solig dag. Efter en drygt 30 kilometer lång bilfärd från Mariehamn kommer jag till den nordligaste kommunen på fasta Åland, Geta. Efter ytterligare några minuters körande svänger jag in på en grusväg som leder fram till en imponerande gulmålad byggnad. Bolstaholms gård.

Här bor och arbetar familjen **Sundberg** bestående av mamma **Ann**, pappa **Henrik** och barnen **Mattias** och **Alva**. De föder upp kor av rasen Charolais och tillsammans har de en gemensam drivkraft och ett tydligt mål: att kunna erbjuda sina kunder det bästa och godaste köttet de kan producera.

Långa traditioner

Bolstaholms gård har anor och traditioner som sträcker sig ända tillbaka till 1400-talet. En gång var gården en av de största på Åland och fick bara ägas av adelsätter.

På väggen i huset hänger en stor tavla av trä där de tidigare ägarnas namn finns inristade. En av dem som satt sin prägel på gården är **Johan Georg Ehrenmalm**, även kallad vildmajoren. Han var en man med ett häftigt humör, vilket retade gallfeber på hans tjänstefolk.

Två av drängarna fick till slut nog och bestämde sig för att skjuta honom. Men pigan i huset fick nys om deras planer och bäddade sängen annorlunda än normalt så att drängarna, när de under nattens timmar skulle utföra sitt dåd, missade. Majoren lär då ha stuckit ut huvudet genom sovrumsfönstret och skrikit "Ni kan ju inte ens skjuta, era oduglingar!"

Islutet av 1800-talet kom Bolstaholm att byta ägare många gånger och gården förföll sakta men säkert. De stigande priserna på virke gjorde att nästan all skog på tomten skövades. Vändningen kom i början av 1900-talet. Då åkte en fattig pojke från Geta vid namn **Fridolf Sundberg** till Amerika och jobbade hårt på fraktfartyg. Han sparade alla de slantar han tjänade och när han återvände till

Åland år 1922 hade han både råd att köpa stället och dessutom restaurera det. Fridolf gifte sig med **Ida Maria** från Finström och tillsammans fick de åtta barn. Ett av de barnen är **Götrik Sundberg**, Mattias och Alvas farfar.

En livsstil mer än ett jobb

Henrik Sundberg har drivit gården sedan år 1992 och Ann kom in i bilden fem år senare.

– Vi träffades på en kurs som vi båda deltog i. Jag tyckte genast att han var söt och vi började umgås.

Drygt femton år senare har de, förutom två barn, också omkring 120 kalvar, kor och tjurar, två ankor, en hund och cirka tio gårdskatter som kommer och går som de vill.

En vanlig dag på gården börjar omkring klockan halv sju på morgonen när djuren ska matas. Sedan är det dags för familjen att själva få någonting i magen innan dagens sysslor kallar.

– Jag sköter mest det administrativa. Sitter på kontoret, svarar på mejl och har kontakt med kunderna. Henrik ser till djuren, hjälper till när någon ko ska kalva och sköter om att alla maskiner fungerar som de ska. Alltid finns det något som ska göras, säger Ann.

Livet som bonde är mer än ett tidskrävande jobb, det är en livsstil. Kanske kunde man till och med kalla det för ett livskall.

– För mig är det viktigt att ha sysselsättning. Annars förfaller man. Först kroppen och sedan själen, säger Ann.

Och sysselsättning finns det verkligen. Av årets 365 dagar har Ann och Henrik ledigt bara några få dagar.

– Djuren ska ha mat alla dagar men vi försöker ha ledigt någon dag efter midsommar. För att orka hela året gäller det att hålla ett jämnt tempo och prioritera. Man måste ställa sig själv frågan: vad är viktigast i dag?

Till en köttbondes uppgift hör också att skicka iväg djuren till slakt. Ann berättar att hon i början tyckte att det var svårt men att hon nu vant sig vid det.

– Man måste se rationellt på det och inse att det är en del av produktionen.

Närproducerat är viktigt

Det har blivit dags för lunch och Ann ställer sig vid spisen för att koka mannagrynsgröt åt hela familjen. Mannagrynen är ekologiska och närproducerade och äppelsaften jag bjuds på kommer från en av granngårdarnas äppelodling.

– Vi har utbyte mellan gårdarna så vi åter mest närproducerat. Det enda på

det här bordet som inte är närproducerat är surskorporna och smöret men de är i alla fall inhemska, säger Ann och skrattar.

Vid middagsbordet talar vi om vad som är det bästa med att vara bonde och Ann och Henrik är rörande överens. Det är friheten och möjligheten att styra över den egna vardagen som lockar.

– Jag får vara ledig när jag själv vill, säger Henrik.

– Ja, en kvart nu och då, fyller sonen Mattias in.

EU-inträdet förändrade böndernas vardag

När Finland gick med i Europeiska Unionen år 1995 förändrades böndernas livssituation.

– Jag tror inte att det fanns en enda bonde i Finland som röstade för ett medlemskap, säger Ann.

För bönderna innebar medlemskapet inkomstförluster som en följd av sänkta produktpriser. Dessa förluster skulle sedan kompenseras med stöd som politikerna bestämt.

– Det ska finnas en fri marknad inom EU och man ville satsa på jordbruk i de länderna där man kan få flera skördar per år, det går ju inte i Finland.

Ann tycker ändå att det är viktigt att varje land har en egen livsmedelsförsörjning. Hon är förärgad på politikerna som hon tycker gör uttalanden som inte är förankrade i verkligheten.

– De förstår inte konsekvenserna av att skära ner på jordbruket. Här på Åland vill man dessutom skära ner på den lagstadgade 30 dagars semestern som finns på fastlandet med 50 procent. De mindre bondgårdarna klarar inte av dessa krav och tvingas sluta mot sin egen vilja.

Barnen lär sig att ha respekt

Vi tar en promenad på gården och hunden Hugo följer oss tätt i hasorna. Först går vi ut till den lilla byggnaden som ligger precis bredvid huset, styckeriet. Just nu är det rent och städlat här, det enda köttet som syns till är redan färdigt styckat och förpackat i plast. Knivar på väggen är det enda som vittnar om vilket slags arbete som brukar utföras här.

– **Tommy Carlsson** är vår köttmästare och den som utför styckningen. Han är väldigt duktig och vi är glada som får ha honom, säger Ann.

Vi fortsätter vidare och går till det ställe jag väntat mest på att få se, ladugården. Eftersom korna är ute på bete finns det bara ungtjurar här men det

”För att orka hela året gäller det att hålla ett jämnt tempo och prioritera. Man måste ställa sig själv frågan: vad är viktigast i dag?”

Ann Sundberg

räcker gott och väl för att man ska bli imponerad. Lukten av hö och kobajs sticker i näsan och där är de, så många tjurar att jag inte ens bryr mig om att räkna dem. Stora är de också. De flesta ligger ner men ett och annat nyfikat kreatur kommer fram och glor på oss.

– De här är alla sådana djur som ska skickas till slakt under hösten, säger Ann.

Utanhör ladugården bor de två mystkankorna Kalle och Kajsa. Kalle spatserar omkring på gården med en högmodig uppsyn medan Kajsa ligger och vilar. Alva närmar sig försiktigt Kalle och ropar "titta mamma" innan hon sträcker fram handen och klappar honom.

– Jag tycker det är bra att barnen redan i ung ålder får lära sig hur man beter sig runt djur och lär sig att ha respekt för dem. Dessutom får de på det här viset veta var maten kommer ifrån. Jag har vänner i Sverige vars barn tror att mjölken kommer från butiken, säger Ann.

En Gud som älskar alla

Ingen i familjen Sundberg är aktiva inom församlingen även om Mattias gått i söndagsskola några gånger.

– Men man kan tro även om man inte är församlingsaktiv. Kyrkan fyller en funktion men jag ställer mig inte bakom allt. Jag tror på en Gud som älskar alla människor, oberoende av till exempel sexuell läggning. Det viktigaste är att man är ödmjuk gentemot andra, säger Ann.

Huruvida det blir Alva, Mattias eller någon helt annan som för Bolstaholms traditioner vidare i framtiden vill hon inte spekulera i.

– Det enda vi kan göra för att uppmuntra våra barn är att låta dem vara med och hjälpa till. Sedan är det också viktigt att inte själv beklaga sig om det är mycket jobb utan framhålla det positiva. Ingen vill ha samma jobb som mamma och pappa om de bara klagar på det hela tiden.

Och visst är Bolstaholm en speciell och rätt ovanlig plats för ett barn att växa upp och kanske senare jobba på. Men i dag finns det inget att klaga på, varken för stora eller små. En sommardag i juli är det här en idyll, en plats som kunde figurera i någon av Astrid Lindgrens böcker. Och kanske tänkte Astrid rentav på en liknande plats och en liknande dag när hon i sin bok "Vi på Saltkråkan" skrev: "Ibland är det som om livet plockade ut en av sina dagar och sa: 'Dig ska jag ge allt! Du ska bli en av de där rosenröda dagarna som skimrar i minnet när alla andra är glömda.'"

Mixa och Matcha

FRÅGESPORT. Mixa och matcha dina kunskaper i Kyrkpressens frågesport. Vår elfte tävlande är Mary Gestrin.

Konstruerad av Jesper von Herten.

MEDTÄVLARE MARY GESTRIN

Namn: Mary Gestrin.
Ålder: 47.
Yrke eller titel: Mediechef på Svenska Yle.
Hemort: Helsingfors.
Favoritidrottsgren eller/och -lag: Tycker bäst om friidrott och om man måste precisera så sprintsträckor. Och bland lag HIFK där jag är medlem.
Favoritmat och -dryck: På sommaren vill jag dricka bornerande vittvin och äta friterade skaldjur.

Lyssnar helst på: Vågskvalp.

Tråkigaste hemgöret: Stryka!

Rekommendera en bok!: Rekommenderar en liten bok som heter Mannen utan öde av nobelpristagaren Imre Kertész.

Min åsikt om frågesporter: De är besvärliga.

FRÅGESPORTSRESULTAT: 19/25.

Kombinera följande:

NAZITYSKLAND & ÅRTAL

a) Operation Barbarossa inleds och Tyskland förklarar USA krig	1) 1939
b) Molotov-Ribbentroppakten undertecknas	2) 1942
c) Judarnas öde avgörs i Wannseekonferensen och Hitler besöker Finland	3) 1940
d) Kristallnatten äger rum i Tyskland och Österrike annekteras	4) 1938
e) Auschwitz grundas och Tyskland anfaller Danmark och Norge	5) 1941

Resultat: 3/5

TV-DECKARE & ORTER

a) Varg Veum	1) Gotland
b) Kurt Wallander	2) Bergen
c) Martin Beck	3) Stockholm
d) Maria Wern	4) Göteborg
e) Irene Huss	5) Ystad

Resultat: 5/5

HIMLAKROPPAR OCH NAMN

a) Planet	1) Hale-Bopp
b) Asteroid	2) Io
c) Komet	3) Uranus
d) Måne	4) Solen
e) Stjärna	5) Vesta

Resultat: 3/5

KÄNDA MÄNNISKOR & UNGA DÖDSÅLDRAR

a) Jeanne d'Arc	1) 19
b) Jimi Hendrix	2) 37
c) Marilyn Monroe	3) 36
d) Gustav II Adolf	4) 42
e) Elvis Presley	5) 27

Resultat: 5/5

KLÄDKEDJOR & LÄNDER

a) Zara	1) Danmark
b) Carlings	2) Italien
c) KappAhl	3) Norge
d) Benetton	4) Sverige
e) Vera Moda	5) Spanien

Resultat: 3/5

Nazityskland & årtal: a-5, b-1, c-2, d-4, e-3
TV-deckare & orter: a-2, b-5, c-3, d-1, e-4
Klädkedjor & länder: a-5, b-3, c-4, d-2, e-1
Kända människor & unga dödsåldrar: a-1, b-5, c-3, d-2, e-4

Svaren:

Kyrktorget

Kyrktorget

Vad är aktuellt inom kyrka och församling? Vilka projekt är på gång? Var hittar jag nytt material? Allt det här får du information om på Kyrktorget – en träffpunkt för anställda, förtroendevalda och frivilliga i församlingarna. Dessutom finns det tillfälle att välja och vraka bland ett stort utbud av svenska böcker.

Mer info
hittar du på
evl.fi/kyrktorget.

Arrangörer: Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA), Fontana Media och Församlingsförbundet rf.

Kyrktorget kommer till ditt prosteri!

- 28.8 Domprosteriet, Sibbo församlingshem
- 29.8 Helsingfors och Mellersta Nylands prosteri, Esbo församlingsgård
- 30.8 Raseborgs prosteri, Hangö församlingshem
- 4.9 Pedersöre prosteri, Nykarleby församlingshem
- 5.9 Korsholms prosteri, Oravais församlingshem
- 6.9 Närpes prosteri, Närpes församlingshem
- 11.9 Åbolands prosteri, Aurelia, Åbo
- 13.9 Ålands prosteri, Margaretagården, Mariehamn

Program

- 12.00 Veckomässa
- 13.00 Lunch
- 14-18 Utställningen öppen. Info för anställda (och andra som har möjlighet att delta dagtid). Kaffe kl. 15.
- 17.00 Välkommen förtroendevalda och frivilliga! Kaffe, bokförsäljning och träff med utställare.
- 18.00 Framtidens församling – strukturer, modeller, strategier. Diskussion för förtroendevalda och frivilliga.
- 19.30 Andakt

DET LILLA tornet uppe på taket gör att kyrkan påminner om ett gammalt rådhus. Foto: Hämeenlinnan seurakuntayhtymä

Här är du inte ensam

RENKO KYRKA. Mitt emot kyrkan i Renko finns hälsocentralen. På bägge sidor om vägen kan man finna tröst och hjälp för olika problem och skröpligheter.

TEXT: HEDVIG LÅNGBACKA

Kyrkan i Renko, i hjärtat av Tavastland, kom emot mig som en fin överraskning. Jag satt i bilen en kylig försommardag och körde genom en liten, föga märkvärdig finländsk by, där de första knopparna på syrenerna tvekan började slå ut. Så kom en ordentlig krök och där – plötsligt – låg den framför mig, så vänlig och inbjudande, mot insjöns blå bakgrund. Renko kyrka, åttkantig till formen och vacker som ett smyckeskrin.

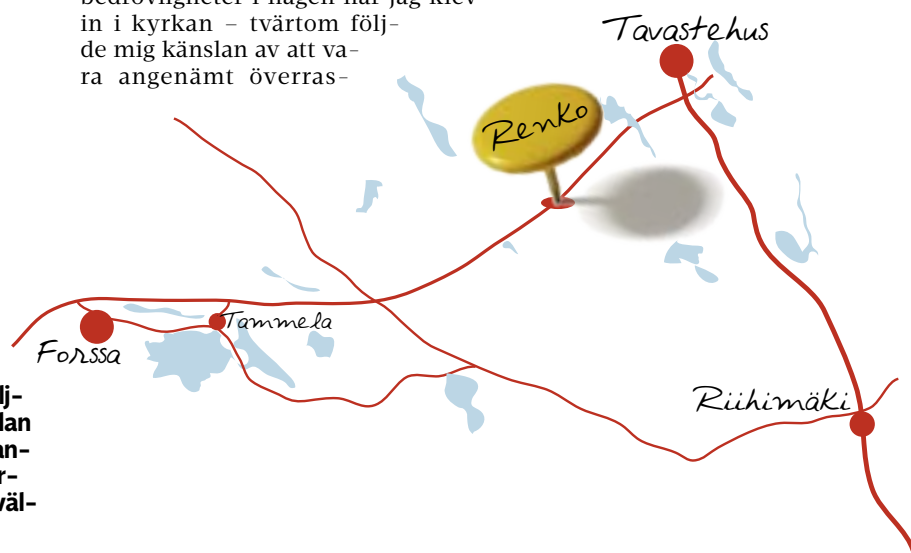
Påpassligt nog skingrades just då molnen och en världslig solstrimma lyste upp kyrka och kyrkogård. Det lilla tornet på taket, byggt på 1700-talet, gjorde att hela byggnaden påminde mig om en del gamla rådhus, som i Jakobstad och Ekenäs.

Renko kyrka är tillägnad sankt Jakob, samma helgon som t.ex. den jättestora pilgrimskyrkan i Santiago de Compostela är helgad åt. I jämförelse med den sydlandska katedralen är den mycket liten och anspråkslös, men knappast mindre vacker. Precis vid kyrkan strömmar en fors, som också den på något sätt är vänlig och anspråkslös. Den dansar inte utan sjunger snarare – liksom fåglarna i de höga björkarna runt omkring. Mitt emot kyrkan, på andra sidan vägen där jag parkerade min bil, finns hälsocentralen. Kanske en händelse, men det ser ut som en tanke. Till den här delen av byn kan man komma med problem och skröpligheter av olika slag, och på bägge sidor om vägen finna tröst och hjälp.

Jag hade inga besvärigheter och bedrövligheter i hägen när jag klev in i kyrkan – tvärtom följde mig känslan av att vara angenämt överraskad och välkommen.

Den medeltida kyrkan finns det inte så mycket kvar av längre. När kyrkan började byggas i slutet av 1400-talet var Renko av allt att döma en blomstrande socken och kyrkan var en pilgrimskyrka. Det är troligt att det fanns någon berömd helgonrelik där, men det finns inga direkta bevis. Men kyrkan omnämns av så pass långväga gäster som en viss herr Lothernikt från någon av de nordtyska städerna. Efter reformationen blev församlingen fattig och hela kyrkan övergavs. Först på

1700-talet tog man den i bruk igen och tog bort det halvt instörtade taket, som, enligt experterna, var byggt i två höga valv. Numera är det förhållandevis lågt till trätaket och medeltid ser man inte så mycket av, utom en gammal trästatyett av den helige Martin. Det hade jag liksom förberett mig på; att den här kyrkan hör till de mindre märkvärdiga. Men jag hade nog fel. Visserligen finns det inga intressanta väggmålningar här och bara den enda skulpturen. De höga valven som jag tycker så väldigt mycket om i andra kyrkor saknas. Men här är ett mjukt ljus som lyser in genom de stora fönstren vid altaret. Här finns enkla, men vackra stiliserade änglar av videslän. Någon med skickliga händer och god smak har bundit dem och de pryder en del av väggarna. Kyrkans form ger mig en känsla av att vara omsluten och omhuldad. Den tycks säga Här är du välkommen, och här är du inte ensam.

”Tvärtom följde mig känslan av att vara angenämt överraskad och välkommen!”

I sommar

besöker vi en rad medeltida kyrkor runtom i Finland i sällskap med Hedvig Långbacka, radioredaktör och ivrig kyrkbesökare.

INKAST KATARINA GÄDDNÄS

Sensommarens vemod

LUFTEN ÄR mättad med doft av solvarma hallon och Jungfru Marie sänghalm. Syrsorna spelar symfoni med humlan som solistvirtuos. Trollsländeparet njuter sin salighetslånga livsdans, vilar däremellan och torkar vingarna i gruset på vägen. De har alltid i världen.

I SKOGEN lyser guld i mossan och kantarellglädjekarusellen svindlar i mig. Jag viker varligt ner mossan med blåbärsblåa fingrar och fyller min korg av sällsam lycka.

BLÅKLOCKAN RINGER andakt i gläntans katedral. Jag plockar bara en och offerar den åt stora myrstacken, står kvar och ser blomman förvandlas.

JAG STÅR getporsberusad ute på mossen, bortom tid och rum. Jag är tuva, tall och ängsull. Jag är skogsduvan, luften under hennes vingar och gammelgran. Jag är. Jag bara är. Är i varandet, på samma sätt som den som säger sig vara 'Jag är den jag är'. Den Skapare vars avbild jag är.

SÅ KÖR vemodets skördetröska med ett brutalt bröl genom mitt sinne. På rådjursstigen framför mig ligger två grenar i kors, till och med enbären är Kristusmärkta. Underbart är kort. Fast barndomens dagar var ju ändå evighetslånga? En sommar var eoner av obruten tid. Vad hände med tiden? Vad hände med alla drömmar? Vad hände med förmågan att helt gå upp i leken, livet? Allt kött är hö. Var växt skall dö. Snart är semestern slut. Den nordiska sommaren är kort. Det jordiska människolivet är kort. Allt, allt detta. All denna skönhet måste jag avklä mig.

DET FINNS ETT alldeles speciellt vemod som hör sensommaren till. Samma vemod som hör vuxenlivet och medelåldern till. Den avgrunden kan ingen kantarellglädje, inget stundande kräftkallas i världen överbrygga mer än för några timmar. Den finaste sensommardagen drar en isande vind från avgrunden genom mig, en näve knyter sig hårt runt hjärtat: I bästa fall är bara hälften kvar. Hur har jag använt mina dagar? Har jag brukat dem väl? Är mitt glas halvfyllt eller halvtomt?

JAG FALLER på knä i mossan, andas djupt och långsamt, andas in och andas ut, in och ut och svaret stiger med självklarhet upp ur mitt inre. Evighetsekot susar i mina öronsnäckor. Viskar enhet, helhet, öppenhet och närvaro i mitt väsen. Här och nu. Det finns ingen annanstans att gå. Sen får vi se.

MEN JAG VÅGAR hoppas att det någonstans i evigheten finns en glänta i skogen där mossan är mjuk och blåbären för alltid är stora och söta.

(Jungfru Marie sänghalm är det smörsoliga moln av väldoft som på nyktert språk omtalas gulmåra och på Linnéspråk Galium verum. Den blommar från slätter till sensommar)

Katarina Gäddnäs är författare.

”Vad hände med alla drömmar? Vad hände med förmågan att helt gå upp i leken, livet? Allt kött är hö.”

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

VINTER I SOLEN

Lång semester i Turkiets Alanya och Portugals Algarve.
Tidtabellen enligt önskemål.

	Alanya	Algarve
4 veckor	890,-	970,-
8 veckor	1170,-	1390,-

Exempelpris inkl. flyg, transport och inkvartering i ***apartementos. Pris/pers. i 2pers.rum.

Alanya Gold City 5* spa hotell med all inclusive
4 veckor 1390,- 8 veckor 2230,- 67m² svit

Mera resor och noggrannare program finns på våra byråer eller på vår hemsida

www.matkahaukka.com

Munkkullavägen 15, 02400 Kyrkslätt
Tel.09-2965000
e-mail: rese@matkahaukka.com
Dalgatan 1, 10300 Karis
Tel.019-2782800
e-mail: karis@matkahaukka.com

**- BYGGER OCH REPARERAR
- HUS OCH BRYGGOR
- FÄRJTRANSPORT**

040-577 3427, 0400-203 508

Annonsera i

www.kyrkpressen.fi

STENHUGGERI
LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

EN MINNESVÄRD VISAR
VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

Renovering pågår hos oss. Förnyade utrymmen och nytt studieutbud.

UTBILDNINGSPROGRAMMEN
SEA ADVENTURE [SWE,FIN,ENG]
FILM & MEDIAPRODUKTION
BALTISK KOMMUNIKATION
GLOBAL UTVECKLING & BISTÅND
ANDLIG UTVECKLING & LEDARSKAP
(SYDÖST BIBELPROGRAM)

Kansliet: tfn (0)19 248 6921, (040) 544 4987
esplanaden 51, www.evangelica.net

Evangeliska folkhögskolan i SvenskaFinland
H A N G Ö C A M P U S [KATAKAMPUS-utb.]

Bergvärme?

Fråga oss om pris på borring av energihål och vattenbrunnar ...
då vet du att du gjort en bra affär.

044-525 9143 info@drilltec.fi www.drilltec.fi

Carl-Gustaf Lilius stiftelses 12e årsutställning

7 augusti - 1 september 2012

Aforismer

Hangö stadsbiblioteks galleri
Berggatan 3-5, 10900 Hangö

NYHET – NYHET – NYHET – NYHET – NYHET – NYHET

Världens enda vattenspolande förbränningstolett!

För dej som vill ha det bekvämt med vattenklosett på stugan. Här behövs inga avloppstankar eller avlopp, allt förbränns i ett förbränningskåp, det enda som blir kvar är lite ren vit aska.

- Vattentolett i porslin
- Låg kostnad per spolning
- Som att använda en vanlig toalett
- Lika enkel att använda för både barn och gäster
- Inga insatspåsar, bara att trycka på spolknappen

Ring och fråga mera!

Importör i Finland

Nybyggavägen 2, 25840 Nivelax
© 02-427 080, FAX-427 004

NYHET – NYHET – NYHET – NYHET – NYHET – NYHET

Stöd det finlandssvenska musikalivet!

FINLANDS SVENSKA SÅNG- OCH MUSIKFÖRBUND mottar donationer och testamenten för sitt arbete med att stöda det finlandssvenska musikalivet.

Vi förvaltar också flera fonder som uppkommit genom donationer eller som instiftats för att hedra bemärkta musikpersoner i Svenskfinland.

Genom att göra en inbetalning till någon av fonderna är Du med och understöder det finlandssvenska musikalivet.

För mer information, kontakta

Verkamhetsledare

Toni Sjöblom. tfn 06-3206812

Finlands svenska sång- och musikförbund
Hovrättsplanaden 15 C 36, 65100 Vasa

**Juridisk byrå
HENRICSON & KIETZ**

Kungsgatan 7, 10600 Ekenäs, tfn (019) 246 2462

HAR NI PROBLEM MED VASS?

Låt oss ta hand om saken med över 40 års erfarenhet.

Vänligen ring
0400-215 587 Kalle

Ab Vassbekämpning, Tenala

LOCUS

www.locus.fi

**STOR EFTERFRÅGAN
PÅ HYRESLÄGENHETER**

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fyllt
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff (A)
Smedsgatan 15, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

termex®

Cellull
Selluvilla

**Beställ blåsulls-
isolering till
ditt hem**

Tilaa kotisi lämmöneriste puhallettuna

Representant - edustaja

Ingmar Björklund

Brunbergsvägen 34 Brunbergintie
68600 Jakobstad - Pietarsaari

Tel. (06) 724 5064

GSM 040 836 9114

trekomentum@multi.fi

Vår service täcker hela Finland
Ammattitaitoinen palveluverkostomme kattaa koko Suomen

Beställ en gratis
vindsbjälklagsvärdering

Tilaa ILMAINEN yläpohjan arviointi

www.termex.fi

Virkkalan
PUUNJALOSTUS

ELTETE

luftspärrpapper
ilmansulkupaperi

takstolar
kattoristikot

För renoveringar & nybyggen
Dörrar och fönster

Remonttiin & uustuotantoon
Ovet ja ikkunat

- Även icke standardmått
- Övriga snickeriprodukter
- Myös erikoismitat
- Muita nikkarointituotteita

PÄIJÄNNE
OVET

Ingmar
Björklund

Inga
mellanhänder=
**ALLTID FÖRMÅNLIGT
FRÅN OSS!**
Ei
välikäsiä=
**MEILTÄ AINA
EDULLISESTI**

Oy Trekomentum Ab
Brunbergsv. 34 Brunbergint.
Jakobstad - Pietarsaari

tel/fax 06 724 5064 puh/faksi
GSM 040 836 9114
trekomentum@multi.fi

Begär offert per telefon, fax eller
e-post! Pyydä tarjous puhelimitse,
faksilla tai e-postilla.